

Yttrande över betänkandet En ny organisation för förvaltning av EU-medel

(Fi2024/00894 SOU 2024:22)

Sammanfattning

- Samforma befarar att utredningens förslag leder till ett försvagande av partnerskapsprincipen, och därmed en mindre ändamålsenlig förvaltning av EU-medel i Sverige.
- Samforma delar inte utredningens bedömning att antalet regionalfondsprogram bör minska till helst ett nationellt program.
- Samforma delar inte utredningens bedömning att strukturfondspartnerskapens prioriterande roll bör avskaffas.
- Samforma är positiva till att ge strukturfondspartnerskapen en strategisk roll och tydligare uppdrag i relation till utlysningarna av fonderna.
- Samforma önskar ett tydligare förslag kring hur regionala aktörer vid sidan om regionerna själva kan få en starkare ställning i partnerskapen, vare sig det gäller under utlysningsfasen eller under prioriteringsfasen.

Övergripande kommentar

Samforma välkomnar ambitionen att göra Sveriges förvaltning av EU-medel mer ändamålsenlig, effektiv och rättssäker. Däremot anser vi att utredningen lagt för stor vikt vid effektivt utnyttjande av resurser inom förvaltningen, och att den lagt för lite vikt vid ändamålsenlighet i termer av träffsäkert och effektivt beviljande av medel. Framför allt anser vi att de många förslagen i utredningen leder till en centralisering som sker på bekostnad av regionalt och lokalt inflytande, vilket riskerar att minska ändamålsenligheten. Insikten om detta har sedan tidigare gett oss partnerskapsprincipen, vilken understryker vikten av regional förankring och kännedom för att EU-medel ska träffa rätt och få önskat utslag. Samforma befarar att utredningens förslag leder till ett försvagande av partnerskapsprincipen, och därmed en mindre ändamålsenlig förvaltning av EU-medel i Sverige.

7.6.4 Antalet program inom Eruf bör minska

Samforma delar inte utredningens bedömning att antalet regionalfondsprogram bör minska till helst ett nationellt program. För att främja träffsäkerheten i beviljade EU-medel behöver det regionala inflytandet över EU:s fonder snarare stärkas.

7.8 Förslag avseende systemet med regionala strukturfondspartnerskap

Samforma delar inte utredningens bedömning att strukturfondspartnerskapens prioriterande roll bör avskaffas. Strukturfondspartnerskap med en bred lokal och regional representation och kompetens har större förmåga än en centraliserad myndighet att bedöma regionala behov och därtill prioritera hur EU-medel ska användas. Vi är medvetna om EU:s kritik av det svenska upplägget vad gäller otydligheter kring vem som står för det reella beslutsfattandet. Däremot menar vi att den kritiken kan adresseras genom att tydliggöra strukturfondspartnerskapens befogenheter vid prioritering, och därmed värna partnerskapsprincipen, snarare än att avskaffa deras prioriterande roll.

Samforma är samtidigt positiva till att ge strukturfondspartnerskapen en strategisk roll och tydligare uppdrag i relation till utlysningarna av fonderna. Vi delar uppfattningen att det skulle öka partnerskapens inflytande över vilken typ av projekt fondmedlen ska användas till.

Samforma uppskattar att utredningen uppmärksammar det stora inflytande regionerna har över projekt; att prioriteringar indirekt ofta redan är gjorda när strukturfondspartnerskap sammanträder; och att övriga aktörer i partnerskapen därmed har svårare att utöva inflytande. Däremot är det inte tydligt hur övriga aktörers inflytande stärks av utredningens förslag att strukturfondspartnerskapen ersätts av regionala referensgrupper. Samforma önskar därför ett tydligare förslag kring hur regionala aktörer vid sidan om regionerna själva kan få en starkare ställning, vare sig det gäller under utlysningssfasen eller under prioriteringsfasen. I ett sådan förslag önskar Samforma ett fokus på transparens, tydliga processer, delaktighet, och demokrati.

På det hela ser Samforma det som avgörande med ett brett, lokalt ägandeskap i förvaltningen av EU-medel för att säkra dess ändamålsenlighet. Regionalt inflytande går inte att åstadkomma genom att bjuda in regionala aktörer att delta utan tydliga mandat och befogenheter.

Samforma

För kontakt i ärendet: Per Lindahl, verksamhetsutvecklare, per.lindahl@samforma.se